

## ARAŞTIRMA MAKALESİ

### ADLİ MUHASEBECİLİK MESLEĞİNİN BİLİNİRLİĞİ: AVUKATLAR ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

#### *AWARENESS OF THE FORENSIC ACCOUNTING: A RESEARCH ON LAWYERS*

Dr. Öğr. Üyesi Murat KARAHAN\*

#### ÖZ

Bu çalışma işletmelerde yaşanan hata/hile oranlarının artması ile birlikte son yıllarda önemi giderek artan adli muhasebecilik mesleğinin uygulamada önemli bir aktör olan Gaziantep Barosuna kayıtlı avukatlarca, bilinirliğini tespit etmek ve Türkiye şartlarına uygulanabilirliğine dair karşı bakış açılarını değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır. Bu kapsamda Gaziantep Barosuna kayıtlı avukatların görüşlerini saptayabilmek için adli muhasebeyle ilgili sorular içeren anket formu uygulanmıştır, aynı zamanda anket katılımcılarının cinsiyet bilgileri, yıl bazında mesleki tecrübeleri ve yaşlarına ilişkin bilgiler de toplanmıştır. Yapılan anketlerden elde edilen bulgular SPSS v 24.0 paket programı ile analiz edilmiştir. Çalışma sonunda ankete katılan avukatların adli muhasebecilik üzerine ön yargıları saptanmış, adli muhasebeciliğin meslek mensupları arasında hak ettiği önemi kazanması için alınması gereken önlemler ve yasal alt yapısının oluşması adına atılması gereken adımlar üzerinde durulmaktadır. Ayrıca cinsiyet, yaş ve mesleki tecrübe durumlarına göre anket sorularına verilen cevaplardaki değişimler karşılaştırmalı olarak analiz edilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Denetim, Hile denetimi, Adli Muhasebe

#### ABSTRACT

This study was prepared to determine the awareness of the profession of Forensic Accounting, which has been increasing in importance in recent years, by lawyers registered with the Gaziantep Bar Association, an important factor in practice, and to evaluate the point of view that it is applicable to Turkish conditions. In this context, in order to determine the opinions of lawyers

\* Gaziantep Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü, [karahan@gantep.edu.tr](mailto:karahan@gantep.edu.tr)  
ORCID: <https://orcid.org/0000000250664257>

registered to Gaziantep Bar Association, a questionnaire containing questions about judicial accounting was applied and at the same time information about age, gender information and professional experience of the survey participants were collected. The findings of the surveys were analysed with SPSS v 24.0 package program. At the end of the study, the prejudices of the attending lawyers on forensic accounting were determined and the steps to be taken in order for the forensic accountancy to gain the deserved importance among the members of the profession and the steps to be taken in order to create the legal infrastructure. In addition, changes in responses to survey questions were analysed comparatively according to gender, age and professional experience.

**Keywords:** Auditing, Fraud, Forensic Accounting

## 1. GİRİŞ

Gelişen ekonomiler, ulus ötesi işletmelerin varlığın artması, işletmelerin mekân ve fonksiyon olarak büyümesi ve finansal işlem hacimlerin artması ile birlikte muhasebe mesleğinin önemi günden güne artmaktadır. Güvenilir bilgiye ilişkin olarak yaygın şekilde kullanılan en genel yöntem, bahsedilen bilgilerin bağımsız, tarafsız, objektif ve yeterli mesleki tecrübeye sahip bir kişi tarafından belirli standartlar çerçevesinde denetlenerek doğruluğunun teyit edilmesi gerekir. (Aksoy, 2006, s.2160) Ekonomiler büyüdükçe muhasebecilik mesleğinin uygulanması ile ilgili düzenlemelerin sayısı artmakla birlikte yapılan hata ve hilelerin miktarı ve karmaşık yapısı da artmaktadır. Hilelerin yöntem ve çeşitliğinin artması “yeni nesil beyaz yaka suçları” adlandırıldığı görülmektedir (Manning, 2000:1; Aktaş ve Kuloğlu, 2008:102). Bu süreçle beraber hata ve hileleri en aza indirmek amacıyla denetim zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Ancak denetim faaliyetinin birincil amacı hata ve hileleri ortaya çıkarmak olmadığından, hata ve hilelerin tespitinin günden güne zorlaşan bir hal almasından dolayı asıl amacı bu hata ve yolsuzlukları ortaya çıkarmak olan adli muhasebecilik mesleği yeni bir meslek dalı ve uzmanlık alanı olarak ortaya çıkmıştır.

Gelişmiş ve ileri düzeyde tekniklerin bilgisayar ve çevrimiçi kayıt, uzaktan bağlantı yöntemleri gibi kullanılarak yapılan hile yöntemlerine karşı hata ve hileleri ortaya çıkarabilecek konularında uzmanlaşmış, teknolojiye hâkim profesyonellere ihtiyaç duyulmaktadır. Özellikle muhasebe ve hukuk alanında konunun boyutunu değerlendirebilecek adli muhasebeciliğe olan ihtiyacı artırmıştır.

Bu çalışmada amaç yeni bir meslek dalı olarak ortaya çıkan ve günden güne gelişen adli muhasebecilik mesleğine karşı hukuk alanı meslek mensubu olan avukatların bakış açılarını tespit etmek ve bu bakış açılarının yaş cinsiyet ve mesleki tecrübeye göre değişiminin istatistiksel olarak ortaya konulmasını sağlamaktır. Böylece adli muhasebecilik mesleğinin hukuksal ve sosyolojik olarak irdelenmesine ileriki çalışmalar açısından ışık tutacak analizlerin elde edilmesi bakımından bu araştırma önem arz etmektedir. Türkiye’de hızla artan avukat mesleğini icra eden hukukçu sayısı ile birlikte genç avukatların sayısının nispeten önemli bir sayıya ulaşması, yaş kriterlerinin toplanarak analiz edilmesinin aslında gelecek yıllarda adli muhasebecilik mesleğine bakış açısının az çok kestirilmesinde de rol oynayacağını göstermektedir.

## 2. ADLİ MUHASEBE KAVRAMI

Adli muhasebe terimini ilk defa 1824 yılında İskoçyalı James Mc.Clelland adlı bir muhasebeci kendi tanıtım reklamında kullanmıştır. Bu kişi, reklamda kendisini mahkemelerde ve tahkim işlerinde uzman tanık olarak tanıtmıştı (Ramaswamy, 2007, s.32). Adli muhasebenin 1946 yılında bir kavram olarak ortaya çıkmasını sağlayan ise Maurice E. Peloubet’tir. Peloubet, adli muhasebeyi ilk olarak sadece yasal davalarla ilgili işlemler için kullanmasına karşın, zamanla kullanım alanı finansal tabloların hazırlanması ve denetimi gibi alanlara genişlemiştir. (Crumbley, 2002, s.16).

Amerika Birleşik Devletleri (ABD) başta olmak üzere 1980’li yıllardan itibaren batılı ülkelerde, muhasebe ve denetim alanında yeni olarak adlandırılabilir olan bu meslek gelişirken orijinal ismi ile anılmaya yani “Forensic Accounting” olarak anılmaya başlanmıştır. Forensic kelimesinin sözlük anlamı, “mahkemeye ait”, “adli davalarda bir standart olarak kabul edilme” olarak kullanılmakta ve bu şekilde ifade edilmektedir. İngilizce ’den “Forensic” kelimesi, Türkçe ’ye “Adli” karşılığını alarak geçişi ve dilimizde kavram olarak “Adli Muhasebe” olarak bu süreç sonucunda doğmuştur (John, 1994 s.26).

Adli muhasebenin mesleki anlamda ilerlemesindeki en önemli nokta ise 2001 yılında yaşanan şirket skandalları (Enron, Worldcom, Xerox gibi)’dir. Yaşanan skandallarının sonucu olarak, denetim şirketlerine olan güven azalmış ve bu durum dan hem paydaşlar hem de ekonomiler çok büyük oranda etkilenmişlerdir. Tüm bu gelişmelerin sonucunda 2002 yılında Sarbanes Oxley yasası yürürlüğe konulup kabul edilmiştir. Amerika Sermaye Piyasası Kurulu

(SEC) bu yasa ile denetim çalışmalarında adli muhasebecilik uygulamalarından yararlanması gerektiğini vurgulamıştır (Atmaca vd. 2012 s.193).

Günümüzde adli muhasebe; muhasebe, hukuk, kriminoloji, işletme ve psikoloji bilgilerini değer tespiti, maddi zarar hesaplamaları, yanlış bilanço beyanı, iflâs, haciz, yeniden yapılanma, hile tespiti ve önlem alma gibi malî, sosyal ve hukuki sorunlara uygulayan bir alan olarak tanımlanabilir. (Bekçioğlu vd. 2013: 3). Bu tanımdan anlaşılacağı üzere adli muhasebe sadece sosyal bir alan değildir, aynı zamanda hukukun ve ekonominin arabuluculuğunu gerçekleştiren bir daldır (Digabriele, 2015, s.11). Adli muhasebenin literatürde geçen çeşitli tanımları mevcuttur, Adli muhasebe, “ulaşılabilen özellikle mali deliller ışığında alanında uzman kişilerin finansal konulardaki yeteneklerini ve araştırmacılık mantığının halledilememiş sorunlara uygulanmasıdır” (Crumbley ve Apostolou, 2002, s.15). Adli muhasebeyi, ekonomik suç işleyen kişiler aleyhine suçla ilgili mali bilgileri bir araya getirip, mahkemede kabul edilebilecek bir şekilde sunmaya çalışan bir bilim dalı olarak tanımlamak dahi mümkündür (Aktaş vd., 2008, s.101-120).

Tüm bu tanımlara bakıldığında, adli muhasebe soruşturma, muhasebe ve denetim becerilerinin entegrasyonu gerektiren yasal sorunlara açıklık getirmek için denetim yöntemleri, teknikleri veya prosedürlerin uygulanması ile ilgili olduğu görülmektedir. Yani, adli muhasebe karmaşık finansal sorunlar hakkında genellikle açık, özlü ve somut bir şekilde bilgi toplanması, yorumlanması, özetlenmesi ve sunulmasıdır (Ozili, 2015, s.63-68). Bu anlamda, araştırma muhasebesi olarak da ifade edilen adli muhasebenin, muhasebe ve finans konularında ortaya çıkan hukuki anlaşmazlık ve uyuşmazlıkların mahkeme tarafından öngörülen standartlara uygun şekilde çözülmesi amacıyla muhasebe kavramları ile denetim tekniklerinin (Krstić, 2009; Enofe vd., 2015, s. 295-302) birlikte uygulanmasından oluştuğu kadar kendisine soruşturma yöntemlerini, suç bilimini, bilişim teknolojilerini ve iletişim becerilerini de araştırmacı bir yaklaşımla temel alan (Çankaya vd., 2014: 71-72) bir bilim dalı olduğu söylenebilir. Bu yüzden, birçok bilim adamına göre, adli muhasebenin temel bileşenleri muhasebe becerileri, denetim teknikleri ve araştırma usullerinden (Bhasin, 2007, s.1000-1010; Krstić, 2009, s.295-302) oluştuğu ifade edilmektedir.

1980’li yıllardan itibaren Amerika Birleşik devletleri gibi pek çok gelişmiş ülkede yaygın olarak gündeme gelen adli muhasebenin Türkiye’de yeterince ilgi görmediği bilinmektedir (Çabuk ve Yücel, 2012: 45). Yeterince ilginin

hem akademik dünyada hem de meslek örgütleri bağlamında çalışmaların yapılmasına bağlı olduğu gerçeği yadsınamaz. Adli Muhasebeciliğin gelişimi için meslek örgütlerinin harekete geçmesi ve bu alanda var olduğu düşünülen yasal yetki boşluğunun kamu otoriteleri tarafından doldurulmasına yönelik gayret sarf edilmesi gerekliliğidir (Elitaş, 2012 s.167).

### 3. ADLİ MUHASEBECİLİK MESLEĞİ VE FAALİYET ALANLARI

Adli muhasebecilik mesleğini icra edecek kişilerin muhasebe, istatistik, hukuk, işletme yönetimi, suç bilimi, bilgisayar uygulamaları konusunda bilgi sahibi olmaları gerekmektedir (Bozkurt, 2000, s.59; Pazarçeviren, 2005, s.11). Bu kapsamda Türkiye’de özellikle lisans seviyesinde hukuk eğitimi sırasında denetim ve muhasebe konusunda müfredatların güncellenmesi adli muhasebecilik mesleğinin altyapısının oluşturulmasına katkıda bulunacaktır.

Yeminli mali müşavirlere, serbest muhasebeci mali müşavirlere veya hukuk eğitimi almış olanlara lisansüstü veya kurs bazında eğitimler verilerek sertifikasyona gidilerek, adli muhasebeciler belirli, ayırt edici ve seçici birtakım kriterler ile önceden saptanmış standartlara (Karaca, 2012, s.125) göre belirlenebilir.

Adli muhasebeciliğin bilinir anlamda üç faaliyet alanı bağlamında olduğu görülmektedir (Aktaş ve Kuloğlu, 2008:110-113; Pazarçeviren, 2005, s.4; Bozkurt, 2000, s.57-60).

- Hile Denetçiliği veya Araştırmacı Muhasebecilik (İdari Destek)
- Dava Desteği (Hukuki Destek),
- Uzman Şahitlik (Bilirkişi Tanıklığı)

Çalışmamızın konusunu oluşturan özellikle dava desteği ve uzman şahitlik uygulamaları kapsamında avukatların mesleki açıdan daha çok ihtiyaç duyacağı adli muhasebecilik faaliyet alanının hakkında bilinirliklerini araştırmaktadır. Ülkemizde profesyonel şekilde pek uygulaması bulunmayan dava desteği hususu şöyle çözüme kavuşturulmaktadır. Avukatlar, genellikle profesyonel hizmet almadan ikili ilişkileri kullanarak bağımsız denetçiler, yeminli mali müşavirler ve serbest muhasebeci mali müşavirlerden gibi meslek mensuplarından veya üniversitelerdeki akademisyenlerden görüş alarak ya da kendileri araştırarak çözüme kavuşturma yoluna gitmektedirler.

Türkiye’de adli muhasebecilik faaliyet alanına yakın uygulamalar, olarak arabuluculuk ve bilirkişilik şeklinde yürütülmektedir. Bu konularda yeni yasal düzenlemeler yapılmaktadır. Bu kapsamda arabuluculuk ve bilirkişilik konularında

yasal düzenleme yapılmıştır. Türkiye’de arabuluculuk, 22 Haziran 2012 tarihinde 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanununun (HUAK) Resmi Gazetede yayınlaması ile yürürlüğe girmiştir. İkincil mevzuat olarak 26 Ocak 2013 tarihinde Hukuk Uyuşmazlık - Arabuluculuk Kanunu Yönetmeliği (HUAK Yönetmeliği) yayımlanmasıyla da uygulanmaya başlamıştır. Arabuluculuk, işçi-işveren, alacak ve borçlar, tüketici, tazminat, mal sahibi-kiracı, telif hakları, vb. uyuşmazlıkların çözüme kavuşturulmasında uygulanmaktadır (WEB1). Türkiye’de özellikle son zamanlarda bilirkişilik uygulamalarına yönelik kanuni düzenlemeler yapılmış bu kapsamda 6754 sayılı Kanunla; Bilirkişilerin nitelikleri; seçilmesi, görevlendirilmesi, görevlerinin kapsamı/niteliği gibi konularda, yeknesaklık sağlanması amaçlanmaktadır (6754/ 19-54 md.). Ek olarak Türkiye’de ailelerin sahip olduğu çoğunlukla küçük ve orta ölçekli şirketler (KOBİ’ler) olduğu için adli muhasebecilik mesleği Türkiye için daha önemlidir. (AKSOY vd. 2012, 162)

Ayrıca denetimde kant toplama tekniklerine de kısaca değinmemizde fayda bulunmaktadır. Denetim kanıtlarına ve kanıt toplama tekniklerine yönelik farklı sınıflandırmalar bulunmaktadır. Esas itibarıyla mantıksal farklılık taşımamakla beraber, UDS’nikiler de dâhil başlıca kanıt türleri ile kanıt toplama tekniklerini birlikte içeren daha kapsamlı diğer bir sınıflandırma ve açıklamalara aşağıda yer verilmektedir. (Aksoy, 2014, s.173)

- Başlıca Kanıt Türleri ve Kanıt Toplama Teknikleri
- İşletmenin esas muhasebe verileri ve finansal tablolar
- Fiziksel denetim kanıtları - Fiziksel inceleme tekniği
- İç kontrol sisteminin ve işleyişinin incelenmesinden sağlanan bilgiler - Yeniden uygulama tekniği
- Doğrulama (teyit) yoluyla sağlanan kanıtlar ve 3.kişilerden elde edilen bilgiler - Doğrulama tekniği
- İşletme içinden veya dışından düzenlenmiş belgelerden elde edilen kanıtlar - Belgelerin incelenmesi tekniği
- Denetçi tarafından aritmetik hesaplama yoluyla sağlanan matematiksel kanıtlar- Yeniden hesaplama tekniği
- İşletme yönetiminin ve işletme personelinin yazılı/sözlü bildirimlerine dayalı kanıtlar - Görüşme ve bilgi alma tekniği
- Gözleme dayalı görsel kanıtlar - Gözlem ve göz atma tekniği
- Kayıt sisteminin ileri geri yeniden izlenmesi sonucu sağlanan kanıtlar - Kayıt sisteminin ileri geri izlenmesi tekniği

- Analitik inceleme yoluyla sağlanan kanıtlar - Analitik inceleme tekniği
- Soruşturma, suiistimal inceleme hile denetimi vb. neticesinde elde edilen kanıtlar - Soruşturma tekniği

#### 4. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Adli muhasebecilik alanının muhasebe, hukuk, kriminoloji, işletme ve psikoloji gibi alanlar ile içi içe olduğu bilinen bir gerçektir. (Aksoy, 2006, s.2160) Dolayısıyla mesleki anlamda adli muhasebecilere bakış açısı ve nispeten de bu bakış açısına göre şekillenecek olan adli muhasebecilik mesleği günden güne önemini artırırken güncel hayatta oynadığı rol çok önemli bir yere sahiptir. Ayrıca adli muhasebecilik mesleğine gereken önemin verilmesi ve kurumsal bir yapının oluşturulmasıyla birlikte yargılamaların daha da hakkaniyetli sonuçlar vermesine vesile olabilecek bir role sahiptir, bu ise toplumda yargıya olan güvenin artmasına neden olacak ve mahkemeden istenilen sonuca ulaşılabilceğini bilen toplum fertlerinin ihmakı hak düşüncesini ortadan kaldırarak hakkın bizzat devlet eliyle yerine getirilmesi sağlanacaktır. Yani hukuk sistemine etki eden her bir unsurun toplum içindeki saygınlığı ve toplumların bu unsurların doğruluğuna olan inancı zincirleme bir etki yaratarak o toplumdaki hukuka güveni tesis edecek niteliktedir. Bu açıdan adli muhasebecilik mesleğinin sadece kendi meslek mensuplarını ilgilendiren bir meslek olmayıp bizzat toplumun geneline sirayet eden sonuçlar doğuran bir meslek olduğu görülmektedir.

Bu kapsamda özellikle hukuk meslek mensuplarından olan avukatların adli muhasebecilik mesleğine karşı bakış açılarının belirlenmesi adli muhasebecilik mesleğinin geleceği açısından oldukça önemlidir. Ortaya çıkarılacak olumsuz düşüncelerin tespiti ileride bu olumsuz düşüncelerin giderilmesinde önemli rol oynayacaktır.

İşte bu çalışmada adli muhasebecilik mesleğine karşı Gaziantep Barosuna kayıtlı avukatların nasıl bir bakış açısına sahip olduklarını belirlemek hedeflenmiştir. Böylece adli muhasebecilik mesleği nosyon olarak ne derece amacına ulaştığı ve bu konuda alınması gereken önlemlerin neler olması gerektiği üzerinde durulmuştur.

## 5. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ VE SORU FORMUNUN OLUŞTURULMASI

Gaziantep Barosu'na kayıtlı toplam 1671 avukattan rastgele örneklem seçilerek bu örnekleme ankete katılmaya istekli olan katılımcıların adli muhasebecilik mesleğine bakış açılarının belirlenmesi amacıyla yüz yüze görüşme yöntemiyle öncelikle adli muhasebe kavramının ne anlama geldiği, adli muhasebecilerin ne gibi görevlerde rol aldığı anlatılmış ve ardından toplamda 17 sorudan oluşan anket formu uygulanmıştır. Aşağıdaki anket soruları Görgülü, 2011 çalışmasından yararlanılarak revize edilip oluşturulmuştur.

- ✓ Cinsiyetiniz?
- ✓ Yaşınız?
- ✓ Meslekte çalışma yılınız?
- ✓ Adli muhasebede mesleki anlamda başarıyı yakalayabilmek için muhasebe üzerine sıkı bir eğitim verilmesi yeterlidir.
- ✓ Adli muhasebecilik mesleğinin uygulanmasında ülkemiz altyapı olarak hazırdır.
- ✓ Adli muhasebede mesleki anlamda başarının sağlanmasında meslek mensuplarının kişisel deneyimleri ve bilgileri önemlidir.
- ✓ Türkiye'de adli muhasebecilik alanına verilen önemin artmasıyla birlikte muhasebecilik mesleğinin de saygınlığı artacaktır.
- ✓ Türkiye'de bilirkişilik müessesesi yeterlilik bakımından istenilen seviyede olduğu için davalara destek vermek amaçlı danışmanlık hizmetlerine gereksinim duyulmamaktadır.
- ✓ Hile ve yolsuzlukların önlenmesi için adli muhasebeye ihtiyaç vardır.
- ✓ Ülkemizde hile ve yolsuzluklar konusunda yapılan yasal düzenlemeler yeterli seviyededir.
- ✓ Dolandırıcılıkla mücadele için müfredattaki genel eğitim standartlarında eğitim görmüş muhasebe ve denetim alanı meslek mensupları yeterli olacaktır.
- ✓ Adli muhasebecilerin iç denetim faaliyetlerine destek vermesi beklenmektedir.
- ✓ Türkiye'de mesleki olarak adli muhasebeciliğin yönlendirileceği ve akademik olarak destekleneceği kurum veya bu alan özelindeki mesleki örgütlere gereksinim duyulmaktadır.
- ✓ Türkiye'de ilgili kurumlar tarafından eğitim ve seminerler verilerek, adli muhasebe mesleği bilinci oluşturulabilir.



- ✓ Gelecekte adli muhasebeciliğin mesleki başarısı için üniversitelerin müfredatlarında birtakım düzenlemelere gitmesi zorunluk arz etmektedir.
- ✓ Profesyonel bir adli muhasebecilik için mesleki anlamda gerekli izinlerin alındığı ve yetkilerin verildiği kurumsal bir yapıya ihtiyaç vardır.
- ✓ Mesleki olarak adli muhasebeciliğin, muhasebecilik mesleğine de vizyon anlamında pozitif katkıları olacaktır.

İlk dört soru dışındaki diğer sorular için katılımcılardan “Kesinlikle katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kararsızım”, “Katılıyorum” veya “Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerinden yalnızca birini işaretlemeleri istenmiştir.

Bu soruların seçilmesindeki ana sebepler ise şunlardır;

- ✓ Adli muhasebecilik mesleğinden ne anladıklarını ortaya koymak,
- ✓ Adli muhasebecilik mesleği hakkındaki düşüncelerini anlamak,
- ✓ Adli muhasebecilik mesleğiyle ilgili verilecek ve verilmiş olan eğitimlerin etkinliği üzerine bakış açılarını tespit etmek,
- ✓ Mesleğin şundaki etkinliği ve gelecekteki sağlayacağı faydalar hakkındaki görüşlerini belirlemek,
- ✓ Atılması gereken adımlar üzerine düşünceleri değerlendirmek.

## 6. BULGULAR

Yapılan anket çalışmasına Gaziantep barosuna kayıtlı 119 avukat katılmıştır ve bu katılım ile örnekleme oranı %7,12 olarak hesaplanmıştır. Oranın daha yüksek olması hedeflenir iken avukatların bir çoğunun yoğun iş temposu nedeniyle ankete katılmaktan kaçınması göz önüne alındığında sağlam bir şekilde katılım sağlayan %7,12 oranının anketin güvenilirliği açısından iyi bir oran olduğu düşünülebilir. Katılan avukatların % 50.42’sinin kadın, % 49.57’sinin erkek olduğu tespit edilmiştir. Cinsiyet dağılımına ilişkin frekans bilgileri Tablo 1 de gösterilmiştir.

**Tablo 1: Cinsiyet Bilgileri**

	Frekans	Yüzelik Oran
Kadın	60	50,4
Erkek	59	49,6
Toplam	119	100,0

Yaş aralığı sorusuna verilen cevaplarda ise katılımcıların % 49.57'sinin 21-30, % 12.6 'sının 31-40, %13.44'ünün 41-50 ve %24.36'sının 51 veya üzeri yaş aralığına sahip olduğu görülmüştür. Katılımcıların yaş aralığına ilişkin frekans bilgileri Tablo2 de gösterilmiştir.

**Tablo 2: Yaş Frekans Bilgileri**

	Frekans	Yüzelik Oran	Kümülatif Yüzelik
21-30	59	49,6	49,6
31-40	15	12,6	62,2
Değer 41-50	16	13,4	75,6
51 veya üstü	29	24,4	100,0
Toplam	119	100,0	

Ayrıca mesleki tecrübe ile ilgili soruda ise katılımcıların %50, 42'sinin 1-5, yıllık, %13.44'ünün 6-10 yıllık, %14.28'inin 11-15 yıllık ve % 21,84'ünün 16 yıl veya üzeri mesleki tecrübeye sahip olduğu görülmektedir. Katılımcıların mesleki tecrübe aralığına ilişkin bilgileri Tablo 3 de gösterilmiştir.

**Tablo 3: Mesleki Tecrübe Aralığı Frekans Bilgileri**

	Frekans	Yüzelik Oran	Kümülatif Yüzelik
1-5	60	50,4	50,4
6-10	16	13,4	63,9
Değer 11-15	17	14,3	78,2
16 veya üzeri	26	21,8	100,0
Toplam	119	100,0	

“ Adli muhasebede mesleki anlamda başarıyı yakalayabilmek için muhasebe üzerine sıkı bir eğitim verilmesi yeterlidir” sorusuna katılımcıların % 6.72’si ‘Kesinlikle katılmıyorum’, % 20.16’sı ‘Katılmıyorum’, % 18.48’i Kararsızım’, % 43.69’u ‘Katılıyorum’ ve % 10.92’si Kesinlikle katılıyorum’ seçeneğini işaretlemiştir.

“Adli muhasebecilik mesleğinin uygulanmasında ülkemiz altyapı olarak hazırdır” sorusuna katılımcıların % 4,2’si ‘Kesinlikle katılmıyorum’, % 21’i ‘Katılmıyorum’, % 51.26’sı Kararsızım’, % 18.48’i ‘Katılıyorum’ ve % 5.04’ü Kesinlikle katılıyorum’ seçeneğini işaretlemiştir.

“ Adli muhasebede mesleki anlamda başarının sağlanmasında meslek mensuplarının kişisel deneyimleri ve bilgileri önemlidir “ sorusuna katılımcıların % 5.04’ü ‘Kesinlikle katılmıyorum’, % 5.88’i ‘Katılmıyorum’, % 8,4’ü Kararsızım’, % 57.14’ü ‘Katılıyorum’ ve % 23.52’si Kesinlikle katılıyorum’ seçeneğini işaretlemiştir.

“Türkiye’de adli muhasebecilik alanına verilen önemin artmasıyla birlikte muhasebecilik mesleğinin de saygınlığı artacaktır” sorusuna katılımcıların % 2.52’si ‘Kesinlikle katılmıyorum’, % 9.24’ü ‘Katılmıyorum’, % 19.32’si Kararsızım’, % 52.94’ü ‘Katılıyorum’ ve % 15.96’sı Kesinlikle katılıyorum’ seçeneğini işaretlemiştir.

“ Türkiye’de bilirkişilik müessesesi yeterlilik bakımından istenilen seviyede olduğu için davalara destek vermek amaçlı danışmanlık hizmetlerine gereksinim duyulmamaktadır “ sorusuna katılımcıların % 15.96’sı ‘Kesinlikle katılmıyorum’, % 29.41’i ‘Katılmıyorum’, % 29.41’i Kararsızım’, % 21’i ‘Katılıyorum’ ve % 4,2’si Kesinlikle katılıyorum’ seçeneğini işaretlemiştir.

“Hile ve yolsuzlukların önlenmesi için adli muhasebeye ihtiyaç vardır” sorusuna katılımcıların % 5.04’ü ‘Kesinlikle katılmıyorum’, % 6.72’si ‘Katılmıyorum’, % 22.68’i Kararsızım’, % 40.33’ü ‘Katılıyorum’ ve % 25.21’i Kesinlikle katılıyorum’ seçeneğini işaretlemiştir.

“Ülkemizde hile ve yolsuzluklar konusunda yapılan yasal düzenlemeler yeterli seviyededir” sorusuna katılımcıların % 29.41’i ‘Kesinlikle katılmıyorum’, % 35.29’u ‘Katılmıyorum’, % 21.84’ü Kararsızım’, % 9.24’ü ‘Katılıyorum’ ve % 4,2’si Kesinlikle katılıyorum’ seçeneğini işaretlemiştir.

“ Dolandırıcılıkla mücadele için müfredattaki genel eğitim standartlarında eğitim görmüş muhasebe ve denetim alanı meslek mensupları yeterli olacaktır” sorusuna katılımcıların % 10.08’i ‘Kesinlikle katılmıyorum’, % 40.33’ü ‘Katılmıyorum’, % 28.57’si Kararsızım’, % 15.12’si ‘Katılıyorum’ ve

% 5.88'i Kesinlikle katılıyorum' seçeneğini işaretlemiştir.

“Adli muhasebecilerin iç denetim faaliyetlerine destek vermesi beklenmektedir” sorusuna katılımcıların % 4,2'si 'Kesinlikle katılmıyorum', % 5.88'i 'Katılmıyorum', % 26.89'u Kararsızım', % 52.94'ü 'Katılıyorum' ve % 10.08'i Kesinlikle katılıyorum' seçeneğini işaretlemiştir.

“Türkiye'de mesleki olarak adli muhasebeciliğin yönlendirileceği ve akademik olarak destekleneceği kurum veya bu alan özelindeki mesleki örgütlere gereksinim duyulmaktadır” sorusuna katılımcıların % 4,2'si 'Kesinlikle katılmıyorum', % 4,2'si 'Katılmıyorum', % 9.24'ü Kararsızım', % 54.62'si 'Katılıyorum' ve % 27.73'ü Kesinlikle katılıyorum' seçeneğini işaretlemiştir.

“Türkiye'de ilgili kurumlar tarafından eğitim ve seminerler verilerek, adli muhasebe mesleği bilinci oluşturulabilir” sorusuna katılımcıların % 3.36'sı 'Kesinlikle katılmıyorum', % 4,2'si 'Katılmıyorum', % 14.28'i Kararsızım', % 48.73'ü 'Katılıyorum' ve % 29.41'i Kesinlikle katılıyorum' seçeneğini işaretlemiştir.

“Gelecekte adli muhasebeciliğin mesleki başarısı için üniversitelerin müfredatlarında birtakım düzenlemelere gitmesi zorunluk arz etmektedir” sorusuna katılımcıların % 4,2'si 'Kesinlikle katılmıyorum', % 8,4'ü 'Katılmıyorum', % 24.36'sı Kararsızım', % 48.73'ü 'Katılıyorum' ve % 14.28'i Kesinlikle katılıyorum' seçeneğini işaretlemiştir.

“Profesyonel bir adli muhasebecilik için mesleki anlamda gerekli izinlerin alındığı ve yetkilerin verildiği kurumsal bir yapıya ihtiyaç vardır” sorusuna katılımcıların % 5.04'ü 'Kesinlikle katılmıyorum', % 3.36'sı 'Katılmıyorum', % 17.64'ü Kararsızım', % 50.42'si 'Katılıyorum' ve % 23.52'si Kesinlikle katılıyorum' seçeneğini işaretlemiştir.

“Mesleki olarak adli muhasebeciliğin, muhasebecilik mesleğine de vizyon anlamında pozitif katkıları olacaktır” sorusuna katılımcıların % 5.04'ü 'Kesinlikle katılmıyorum', % 7.56'sı 'Katılmıyorum', % 5.88'i Kararsızım', % 53.78'i 'Katılıyorum' ve % 27.73'ü Kesinlikle katılıyorum' seçeneğini işaretlemiştir.

**Tablo 4: Reliability Statistics**

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
,871	,877	14

Yapılan anket çalışmalarının sonucunda elde edilen cinsiyete dayalı bulgulara uygulanan istatistiksel analiz sonuçları Tablo 5, Tablo 6, Tablo 7 ve Tablo 8' te detaylı olarak gösterilmiştir. Test sonuçlarına göre cinsiyet ile sorular arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı incelenmiştir.

**Tablo 5: Cinsiyete Dayalı İstatistik Analizde Anlamlı Farklılık**

Mann-Whitney U	1405,000
Wilcoxon W	3175,000
Z	-2,005
Asymp. Sig. (2-tailed)	,045

a. Grouping Variable: Cinsiyetiniz?

Tablo 5'da görüldüğü gibi katılımcılara yöneltilen "Türkiye'de birlikçilik müessesesi yeterlilik bakımından istenilen seviyede olduğu için davalara destek vermek amaçlı danışmanlık hizmetlerine gereksinim duyulmamaktadır" sorusu için Asymp. Sig. (2-tailed) 0.045 olup sadece bu soru için cinsiyete bağlı olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiş olup diğer sorularda cinsiyete bağlı olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Yapılan analizlerde katılımcıların sorulara verdiği cevapların yaş aralığı ve mesleki tecrübeye göre değişimi izlendiğinde yaş aralığının ve mesleki tecrübenin sorulara verilen cevaplarda önemli bir etkisinin olmadığı sonucuna varılmıştır.

## 7. YAŞ, CİNSİYET VE ÇALIŞMA YILINA GÖRE ÇAPRAZ TABLO ANALİZLERİ

**Tablo 6: Cinsiyete Dayalı Çapraz Tablo Analizi**

Adli muhasebecilik mesleğinde başarılı olabilmek için yoğun bir muhasebe eğitimi yeterlidir.							
SORU-4		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	
Cinsiyetiniz?	Kadın	Satır %	6	20	15	45	13
		Sütun %	50	50	40	51	61
		Frekans	4	12	9	27	8
	Erkek	Satır %	6	20	22	42	8
		Sütun %	50	50	59	48	38
		Frekans	4	12	13	25	5

Asymp. Sig. (2-tailed) 0.456

“Adli muhasebecilik mesleğinde başarılı olabilmek için yoğun bir muhasebe eğitimi yeterlidir” sorusuna kadın avukatların 4’ü ‘Kesinlikle katılmıyorum’, 12’si ‘Katılmıyorum’, 9’u ‘Kararsızım’, 27’si ‘Katılıyorum’, 8’i ‘Kesinlikle katılıyorum’ yanıtını verirken erkek avukatların 4’ü ‘Kesinlikle katılmıyorum’, 12’si ‘Katılmıyorum’, 13’ü ‘Kararsızım’, 25’i ‘Katılıyorum’, 5’i ‘Kesinlikle katılıyorum’ yanıtını vermiştir. Asymp. Sig. (2-tailed) 0.456 olup cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

**Tablo 7: Cinsiyete Dayalı Çapraz Tablo Analizi**

Adli muhasebecilik mesleğinin uygulanmasında ülkemiz altyapı olarak hazırdır.							
SORU-5		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	
Cinsiyetiniz?	Kadın	Satır %	5	16	50	25	3
		Sütun %	60	40	49	68	33
		Frekans	3	10	30	15	2
	Erkek	Satır %	3	25	52	11	6
		Sütun %	40	60	50	31	66
		Frekans	2	15	31	7	4

Asymp. Sig. (2-tailed) 0.275

“Adli muhasebecilik mesleğinin uygulanmasında ülkemiz altyapı olarak hazırdır” sorusuna kadın avukatların 3’ü ‘Kesinlikle katılmıyorum’, 10’u ‘Katılmıyorum’, 30’u ‘Kararsızım’, 15’i ‘Katılıyorum’, 2’si ‘Kesinlikle

katılıyorum’ yanıtını verirken erkek avukatların 2’si ‘Kesinlikle katılmıyorum’, 15’i ‘Katılmıyorum’, 31’i ‘Kararsızım’, 7’si ‘Katılıyorum’, 4’ü ‘Kesinlikle katılıyorum’ yanıtını vermiştir. Asymp. Sig. (2-tailed) 0.275 olup cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

**Tablo 8: Cinsiyete Dayalı Çapraz Tablo Analizi**

Adli muhasebecilerin özel bilgi ve deneyimleri meslekte başarılı olabilmeleri için önemli rol oynamaktadır.							
SORU-6		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	
Cinsiyetiniz?	Kadın	Satır %	3	5	8	63	20
		Sütun %	33	42	50	55	42
		Frekans	2	3	5	38	12
	Erkek	Satır %	6	6	8	50	27
		Sütun %	66	57	50	44	57
		Frekans	4	4	5	30	16

Asymp. Sig. (2-tailed) 0.908

“Adli muhasebecilerin özel bilgi ve deneyimleri meslekte başarılı olabilmeleri için önemli rol oynamaktadır” sorusuna kadın avukatların 2’si ‘Kesinlikle katılmıyorum’, 3’ü ‘Katılmıyorum’, 5’i ‘Kararsızım’, 38’i ‘Katılıyorum’, 12’si ‘Kesinlikle katılıyorum’ yanıtını verirken erkek avukatların 4’ü ‘Kesinlikle katılmıyorum’, 4’ü ‘Katılmıyorum’, 5’i ‘Kararsızım’, 30’u ‘Katılıyorum’, 16’sı ‘Kesinlikle katılıyorum’ yanıtını vermiştir. Asymp. Sig. (2-tailed) 0.908 olup cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

**Tablo 9: Cinsiyete Dayalı Çapraz Tablo Analizi**

Adli muhasebeciliğin ülkemizde uygulanmaya başlamasıyla muhasebecilik mesleği prestij kazanacaktır.							
SORU-7		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	
Cinsiyetiniz?	Kadın	Satır %	3	6	21	48	20
		Sütun %	66	36	56	46	63
		Frekans	2	4	13	29	12
	Erkek	Satır %	1	11	16	57	11
		Sütun %	33	63	43	53	36
		Frekans	1	7	10	34	7

Asymp. Sig. (2-tailed) 0.566

“Adli muhasebeciliğin ülkemizde uygulanmaya başlamasıyla muhasebecilik mesleği prestij kazanacaktır” sorusuna kadın avukatların 2’si ‘Kesinlikle katılmıyorum’, 4’ü ‘Katılmıyorum’, 13’ü ‘Kararsızım’, 29’u ‘Katılıyorum’, 12’si ‘Kesinlikle katılıyorum’ yanıtını verirken erkek avukatların 1’i ‘Kesinlikle katılmıyorum’, 7’si ‘Katılmıyorum’, 10’u ‘Kararsızım’, 34’ü ‘Katılıyorum’, 7’si ‘Kesinlikle katılıyorum’ yanıtını vermiştir. Asymp. Sig. (2-tailed) 0.566 olup cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

**Tablo 10: Cinsiyete Dayalı Çapraz Tablo Analizi**

Ülkemizde bilirkişilik hizmeti yeterli seviyede olduğu için dava destek danışmanlığı hizmetine gerek bulunmamaktadır.							
SORU-8		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	
Cinsiyetiniz?	Kadın	Satır %	8	25	41	21	3
		Sütun %	26	42	71	52	40
		Frekans	5	15	25	13	2
	Erkek	Satır %	23	33	16	20	5
		Sütun %	73	57	28	48	60
		Frekans	14	20	10	12	3

Asymp. Sig. (2-tailed) 0.045

“Ülkemizde bilirkişilik hizmeti yeterli seviyede olduğu için dava destek danışmanlığı hizmetine gerek bulunmamaktadır” sorusuna kadın avukatların 5’i ‘Kesinlikle katılmıyorum’, 15’i ‘Katılmıyorum’, 25’i ‘Kararsızım’, 13’ü ‘Katılıyorum’, 2’si ‘Kesinlikle katılıyorum’ yanıtını verirken erkek avukatların 14’ü ‘Kesinlikle katılmıyorum’, 20’si ‘Katılmıyorum’, 10’u ‘Kararsızım’, 12’si ‘Katılıyorum’, 3’ü ‘Kesinlikle katılıyorum’ yanıtını vermiştir. Asymp. Sig. (2-tailed) 0.045 olup cinsiyete göre sorulara verilen cevaplarda anlamlı farklılıklar gözlemlenmektedir.



**Tablo 11: Cinsiyete Dayalı Çapraz Tablo Analizi**

Hile ve yolsuzlukların önlenmesi için adli muhasebeye ihtiyaç vardır.							
SORU-9			Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
Cinsiyetiniz?	Kadın	Satır %	3	10	20	51	15
		Sütun %	33	75	44	64	30
		Frekans	2	6	12	31	9
	Erkek	Satır %	6	3	25	28	35
		Sütun %	66	25	55	35	70
		Frekans	4	2	15	17	21

Asymp. Sig. (2-tailed) 0.213

“Hile ve yolsuzlukların önlenmesi için adli muhasebeye ihtiyaç vardır” sorusuna kadın avukatların 2’si ‘Kesinlikle katılmıyorum’, 6’sı ‘Katılmıyorum’, 12’si ‘Kararsızım’, 31’i ‘Katılıyorum’, 9’u ‘Kesinlikle katılıyorum’ yanıtını verirken erkek avukatların 4’ü ‘Kesinlikle katılmıyorum’, 2’si ‘Katılmıyorum’, 15’i ‘Kararsızım’, 17’si ‘Katılıyorum’, 21’i ‘Kesinlikle katılıyorum’ yanıtını vermiştir. Asymp. Sig. (2-tailed) 0.213 olup cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

**Tablo 12: Cinsiyete Dayalı Çapraz Tablo Analizi**

Ülkemizde hile ve yolsuzluklar konusunda yapılan yasal düzenlemeler yeterli seviyededir.							
SORU-10			Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
Cinsiyetiniz?	Kadın	Satır %	25	35	25	11	3
		Sütun %	42	50	57	63	40
		Frekans	15	21	15	7	2
	Erkek	Satır %	33	35	18	6	5
		Sütun %	57	50	42	36	60
		Frekans	20	21	11	4	3

Asymp. Sig. (2-tailed) 0.242

“Ülkemizde hile ve yolsuzluklar konusunda yapılan yasal düzenlemeler yeterli seviyededir” sorusuna kadın avukatların 15’i ‘Kesinlikle katılmıyorum’, 21’i ‘Katılmıyorum’, 15’i ‘Kararsızım’, 7’si ‘Katılıyorum’, 2’si ‘Kesinlikle katılıyorum’ yanıtını verirken erkek avukatların 20’si ‘Kesinlikle katılmıyorum’, 21’i ‘Katılmıyorum’, 11’i ‘Kararsızım’, 4’ü ‘Katılıyorum’, 3’ü ‘Kesinlikle katılıyorum’ yanıtını vermiştir. Asymp. Sig. (2-tailed) 0.242 olup cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

**Tablo 13: Cinsiyete Dayalı Çapraz Tablo Analizi**

Dolandırıcılığa karşı mücadele konusunda genel standartlara göre eğitilmiş olan muhasebeci ve denetçiler yeterlidir.							
SORU-11		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	
Cinsiyetiniz?	Kadın	Satır %	10	41	30	11	6
		Sütun %	50	52	52	38	57
		Frekans	6	25	18	7	4
	Erkek	Satır %	10	38	27	18	5
		Sütun %	50	47	47	61	42
		Frekans	6	23	16	11	3

Asymp. Sig. (2-tailed) 0.717

“Dolandırıcılığa karşı mücadele konusunda genel standartlara göre eğitilmiş olan muhasebeci ve denetçiler yeterlidir” sorusuna kadın avukatların 6’sı ‘Kesinlikle katılmıyorum’, 25’i ‘Katılmıyorum’, 18’i ‘Kararsızım’, 7’si ‘Katılıyorum’, 4’ü ‘Kesinlikle katılıyorum’ yanıtını verirken erkek avukatların 6’sı ‘Kesinlikle katılmıyorum’, 23’ü ‘Katılmıyorum’, 16’sı ‘Kararsızım’, 11’i ‘Katılıyorum’, 3’ü ‘Kesinlikle katılıyorum’ yanıtını vermiştir. Asymp. Sig. (2-tailed) 0.717 olup cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

**Tablo 14: Cinsiyete Dayalı Çapraz Tablo Analizi**

Adli muhasebecilerin iç denetim faaliyetlerine destek vermesi beklenmektedir.							
SORU-12		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	
Cinsiyetiniz?	Kadın	Satır %	3	10	23	55	8
		Sütun %	40	85	43	52	41
		Frekans	2	6	14	33	5
	Erkek	Satır %	5	1	30	50	11
		Sütun %	60	14	56	47	58
		Frekans	3	1	18	30	7

Asymp. Sig. (2-tailed) 0.703

“Adli muhasebecilerin iç denetim faaliyetlerine destek vermesi beklenmektedir” sorusuna kadın avukatların 2’si ‘Kesinlikle katılmıyorum’, 6’sı ‘Katılmıyorum’, 14’ü ‘Kararsızım’, 33’ü ‘Katılıyorum’, 5’i ‘Kesinlikle katılıyorum’ yanıtını verirken erkek avukatların 3’ü ‘Kesinlikle katılmıyorum’, 1’i ‘Katılmıyorum’, 18’i ‘Kararsızım’, 30’u ‘Katılıyorum’, 7’si ‘Kesinlikle katılıyorum’ yanıtını vermiştir. Asymp. Sig. (2-tailed) 0.703 olup cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

**Tablo 15: Cinsiyete Dayalı Çapraz Tablo Analizi**

Ülkemizde adli muhasebecilik mesleğini seminer, yayın gibi faaliyetlerle yönlendirecek kurum ve kuruluşlara ihtiyaç vardır.							
SORU-13			Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
Cinsiyetiniz?	Kadın	Satır %	5	3	8	50	33
		Sütun %	60	40	45	46	60
		Frekans	3	2	5	30	20
	Erkek	Satır %	3	5	10	59	22
		Sütun %	40	60	54	53	39
		Frekans	2	3	6	35	13

Asymp. Sig. (2-tailed) 0.276

“Ülkemizde adli muhasebecilik mesleğini seminer, yayın gibi faaliyetlerle yönlendirecek kurum ve kuruluşlara ihtiyaç vardır.” sorusuna kadın avukatların 3’ü ‘Kesinlikle katılmıyorum’, 2’si ‘Katılmıyorum’, 5’i ‘Kararsızım’, 30’u ‘Katılıyorum’, 20’si ‘Kesinlikle katılıyorum’ yanıtını verirken erkek avukatların 2’si ‘Kesinlikle katılmıyorum’, 3’ü ‘Katılmıyorum’, 6’sı ‘Kararsızım’, 35’i ‘Katılıyorum’, 13’ü ‘Kesinlikle katılıyorum’ yanıtını vermiştir. Asymp. Sig. (2-tailed) 0.276 olup cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

**Tablo 16: Cinsiyete Dayalı Çapraz Tablo Analizi**

Ülkemizde ilgili kurumlar tarafından eğitim ve seminerler verilerek, adli muhasebe mesleği bilinci oluşturulabilir.							
SORU-14			Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
Cinsiyetiniz?	Kadın	Satır %	3	3	11	51	30
		Sütun %	50	40	41	53	51
		Frekans	2	2	7	31	18
	Erkek	Satır %	3	5	16	45	28
		Sütun %	50	60	58	46	48
		Frekans	2	3	10	27	17

Asymp. Sig. (2-tailed) 0.560

“Ülkemizde ilgili kurumlar tarafından eğitim ve seminerler verilerek, adli muhasebe mesleği bilinci oluşturulabilir” sorusuna kadın avukatların 2’si ‘Kesinlikle katılmıyorum’, 2’si ‘Katılmıyorum’, 7’si ‘Kararsızım’, 31’i ‘Katılıyorum’, 18’i ‘Kesinlikle katılıyorum’ yanıtını verirken erkek avukatların 2’si ‘Kesinlikle katılmıyorum’, 3’ü ‘Katılmıyorum’, 10’u ‘Kararsızım’, 27’si ‘Katılıyorum’, 17’si ‘Kesinlikle katılıyorum’ yanıtını vermiştir. Asymp. Sig. (2-tailed) 0.560 olup cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

**Tablo 17: Cinsiyete Dayalı Çapraz Tablo Analizi**

Adli muhasebecilik mesleğinin uzun vadede başarılı olabilmesi için yükseköğretim kurumlarının eğitim programlarını değiştirmeleri gerekmektedir.							
SORU-15		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	
Cinsiyetiniz?	Kadın	Satır %	3	13	20	51	11
		Sütun %	40	80	41	53	41
		Frekans	2	8	12	31	7
	Erkek	Satır %	5	3	28	45	16
		Sütun %	60	20	58	46	58
		Frekans	3	2	17	27	10

Asymp. Sig. (2-tailed) 0.904

“Adli muhasebecilik mesleğinin uzun vadede başarılı olabilmesi için yükseköğretim kurumlarının eğitim programlarını değiştirmeleri gerekmektedir” sorusuna kadın avukatların 2’si ‘Kesinlikle katılmıyorum’, 8’i ‘Katılmıyorum’, 12’si ‘Kararsızım’, 31’i ‘Katılıyorum’, 7’si ‘Kesinlikle katılıyorum’ yanıtını verirken erkek avukatların 3’ü ‘Kesinlikle katılmıyorum’, 2’si ‘Katılmıyorum’, 17’si ‘Kararsızım’, 27’si ‘Katılıyorum’, 10’u ‘Kesinlikle katılıyorum’ yanıtını vermiştir. Asymp. Sig. (2-tailed) 0.904 olup cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

**Tablo 18: Cinsiyete Dayalı Çapraz Tablo Analizi**

Adli muhasebecilik mesleğinin profesyonel bir yapıya kavuşabilmesi için sertifikasyon faaliyetlerinin ülkemizde yetkili kurum veya kuruluşlar tarafından yapılması gereklidir.							
SORU-16		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	
Cinsiyetiniz?	Kadın	Satır %	5	3	16	51	23
		Sütun %	50	50	47	51	50
		Frekans	3	2	10	31	14
	Erkek	Satır %	5	3	18	49	23
		Sütun %	50	50	52	48	50
		Frekans	3	2	11	29	14

Asymp. Sig. (2-tailed) 0.904

“Adli muhasebecilik mesleğinin profesyonel bir yapıya kavuşabilmesi için sertifikasyon faaliyetlerinin ülkemizde yetkili kurum veya kuruluşlar tarafından yapılması gereklidir” sorusuna kadın avukatların 3’ü ‘Kesinlikle katılmıyorum’, 2’si ‘Katılmıyorum’, 10’u ‘Kararsızım’, 31’i ‘Katılıyorum’, 14’ü ‘Kesinlikle katılıyorum’ yanıtını verirken erkek avukatların 3’ü

‘Kesinlikle katılmıyorum’, 2’si ‘Katılmıyorum’, 11’i ‘Kararsızım’, 29’u ‘Katılıyorum’, 14’ü ‘Kesinlikle katılıyorum’ yanıtını vermiştir. Asymp. Sig. (2-tailed) 0.904 olup cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

**Tablo 19: Cinsiyete Dayalı Çapraz Tablo Analizi**

Adli muhasebecilik muhasebe mesleğinin vizyonuna olumlu katkı sağlayacaktır							
SORU-17		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	
Cinsiyetiniz?	Kadın	Satır %	3	11	3	61	20
		Sütun %	33	77	28	57	36
		Frekans	2	7	2	37	12
	Erkek	Satır %	6	3	8	45	35
		Sütun %	66	22	71	42	63
		Frekans	4	2	5	27	21

Asymp. Sig. (2-tailed) 0.186

“Adli muhasebecilik muhasebe mesleğinin vizyonuna olumlu katkı sağlayacaktır” sorusuna kadın avukatların 2’si ‘Kesinlikle katılmıyorum’, 7’si ‘Katılmıyorum’, 2’si ‘Kararsızım’, 37’si ‘Katılıyorum’, 12’si ‘Kesinlikle katılıyorum’ yanıtını verirken erkek avukatların 4’ü ‘Kesinlikle katılmıyorum’, 2’si ‘Katılmıyorum’, 5’i ‘Kararsızım’, 27’si ‘Katılıyorum’, 21’i ‘Kesinlikle katılıyorum’ yanıtını vermiştir. Asymp. Sig. (2-tailed) 0.186 olup cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Yapılan çapraz analizlerde katılımcıların sorulara verdiği cevapların cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği durumların olduğu görüldüğü, yaş aralığı ve mesleki tecrübeye göre ise verilen cevapların değişimi izlendiğinde anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür. Bu nedenden dolayı cinsiyete göre detaylı tablo analizleri eklenmiş, yaş aralığı ve mesleki tecrübeye ilişkin detaylı tablo analizlerinin eklenmesine gerek olmadığı kanaatine varılmıştır.

## 8.SONUÇ

Bu çalışmada hukuk alanı meslek mensupları arasında önemli bir yer sahip olan avukatların adli muhasebecilik mesleğine faaliyetlerine bakış açıları tespit edilmiştir. Ayrıca daha spesifik olarak yapılacak çalışmalar içinde kaynak niteliği taşıyacağı düşünülmüştür.

Sonuç olarak ankete katılan avukatların çoğunlukla adli muhasebecilik mesleğinin uygulanmasında alt yapının yetersiz olduğu görüşüne daha yakın oldukları dolayısıyla alt yapının hazırlanmasının meslek mensupları ve mesleğin itibarı açısından önem arz ettiği, ayrıca katılımcılar açısından mesleki açıdan özel bilgi ve tecrübenin başarının anahtarı olarak düşünüldüğü görülmektedir. Yine katılımcıların çoğunluğunun adli muhasebeciliğin ülkemizde uygulanmasının mesleğin prestijine katkı sağlayacağını düşündüğü ve ülkemizde bilirkişilik hizmetinin yeterli seviyede olmadığı dolayısıyla dava danışmanlığına ihtiyaç duyulduğu fikrinin benimsediği görülmüştür.

Katılımcıların büyük çoğunluğuna hile ve yolsuzlukların önlenmesi için adli muhasebeye gerek duyulduğu, hile ve yolsuzlukların önlenmesi için yasal düzenlemelerin yetersiz olduğu fikrinin hâkim olduğu tespit edilmiştir. Yine genel standartlara göre eğitilmiş muhasebeci ve denetçilerin dolandırıcılığa karşı yeterli olmayacağı, adli muhasebecilerin iç denetim faaliyetlerine destek vermesi gerektiği görüşü ağır basmaktadır.

Ülkemizde adli muhasebecilik mesleğine yönlendirecek kurum ve kuruluş gereksinimi ve kurumlar tarafından verilecek eğitimin meslek bilinci açısından önemi katılımcıların önemli gördüğü konular arsında yer almaktadır. Yine yükseköğretim kurumlarının adli muhasebecilik mesleği nedeniyle uzun vadede müfredat düzenlemesine gitmesi gerektiği ve mesleğin sertifikasyonun yetkili kuruluşlar tarafından yapılması gerekliliği katılımcıların üzerinde durduğu konular arasındadır. Ayrıca katılımcılar adli muhasebeciliğin muhasebecilik mesleğinin vizyonuna olumlu katkı sağlayacağını düşünmektedirler.

Bu çalışmadan görüleceği her ne kadar bilirkişilik ve arabuluculuk gibi alanlarda yasal düzenlemeler olsa bile yeterli olmadığı görülmektedir. Gelişmekte olan ülkelerde son zamanlarda geniş uygulama alanı bulan adli muhasebecilik mesleğinin geleceği açısından daha geniş kapsamlı yasal alt düzenlemeleri yapılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Özellikle avukat mesleği ve muhasebe mesleği açısından iki faaliyet alanının sorunların çözümünde ortak hareket edebilme noktasında bu düzenlemelere ihtiyaç duyulmaktadır. Adli muhasebecilik mesleğinin geleceği açısından bir an önce gerekli adımların atılması hukuk meslek mensuplarının gözünde hak ettiği yeri alması adına önem teşkil etmektedir.

**KAYNAKÇA**

- Aksoy, T. (2006) *Tüm Yönleriyle DENETİM, AB ile Müzakere ve Uyum Sürecinde Denetimde Yeni Bir Paradigma*, (Cilt I -Cilt II), gnş.2.bs. Ankara : Yetkin Yayınları,
- Aksoy, T.(2014). *Değişim ve Farkındalık Kavramları İle Uluslararası Denetim Standardı (UDS) 500 Işığında İç Denetim Sürecinde Denetim Kanıtları, İç Denetim: Yönetime Değer Katmak*,
- Aksoy, T., ve Kahyaoglu, S.(2012) *An Empirical Analysis on the Determinants of Fraud Cases in Turkey*, *International Journal of Business and Social Sciences*, 3, (1), 157-164
- Aktaş, H. ve Kuloğlu, G., (2008), Adli Muhasebe Ve Adli Muhasebecilik Mesleği, *Muhasebe Ve Denetim Bakış Dergisi*, 25, 101-120.  
Ankara : İç Denetim Koordinasyon Kurulu yayınları, s.173-08.  
Arabuculuk El Kitabı Erişim Adresi: <http://www.arabuluculuk.adalet.gov.tr/ekitap/e-k.pdf> Erişim Tarihi: 06.03.2019).
- Atmaca M. ve Terzi S. (2012), *Adli Muhasebe Uygulamalarının Muhasebe Meslek Mensupları Açısından Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma*. İstanbul: Yaylım Yayıncılık.
- Bhasın, Madan (2007), Forensic Accounting - A New Paradigm for Niche Consulting. *The Chartered Accountant*, 1, 1000–1010.
- Bozkurt, Nejat (2000), Muhasebe ve Denetim Mesleğinde Yeni Bir Alan Adli Muhasebecilik, *Yaklaşım Dergisi*, 8,(94)
- Crumbley, D. L. And Apostolou N. (2002), Forensic Accounting: A New Growth Area Accounting, *Ohio CPA Journal*, 16,(3),
- Crumbley, L. D. (2002). Forensic Accounting: a New Growth Area in Accounting. *Ohio CPA- 61(3)*, 16.
- Çabuk, A. ve Yücel, E. (2012), Adli Muhasebecilik Mesleği ve Türkiye’de Uygulanabilirliğine Yönelik Bir Araştırma, *Muhasebe ve Finansman Dergisi* 54, 27-50.
- Çankaya, F., Engin D. Ve Çoban, Y. (2014), Adli Muhasebede Uzman Tanıklık Mesleği: Muhasebe Meslek Mensupları Üzerine Bir Araştırma, *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 23
- Digabriele J. A. and Huber, D., (2015) *What Is The Purpose Of Research In Forensic Accounting*, Erişim adresi: [https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract\\_id=2361920](https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2361920) Erişim tarihi:27.2.2019.
- Elitaş, B.L., (2012) Seçilmiş Örneklerle Adli Muhasebe Eğitimi ve Türkiye

- İçin Bir değerlendirme, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 153-172
- Enofe, A.O. And Ekpulu, G.A. And Ajala, T. O. (2015), Forensic Accounting and Corporate Crime Mitigation, *European Scientific Journal* 11, (7), 167-185
- Görgülü, M.E.; Elitaş, C. ve Karakoç, M. (2011): Stance of Accounting InstructorstoForensicAccountancyProfession: Example of Turkey. *International Journal of Business and Social Science* , 10,(2), 224-241.  
<http://bilirkisilik.adalet.gov.tr/dokumanlar/ddmenukanunlar/Bilirki%C5%9Filik%20Kanunu.pdf> Erişim Tarihi: 06.03.2019.
- John, D. F. (1994). The New Breed: The Forensic Fraud Examiner. D. F. John içinde, *The New Breed: TheForensicFraudExaminer*(N. Bozkurt, Çev., s.26). The Michigan CPA., Southfield, Summer: Yaklaşım Dergisi.
- Khan, M. A. (1995). Yeni Başlayanlar İçin Denetime Giriş *Sayıştay Dergisi*, 19, 15.
- Krstić, J. (2009), The Role of ForensicAccountants in DetectingFrauds in Financial Statements, *Facta Universitatis Series: Economic sand Organization* 6,(3), 295 – 302.
- Manning, George A. (2000), *Financial Investigation And Forensic Accounting*.
- Ozili, Peterson K. (2015), Forensicaccountingandfraud; A review of literature and policy implications, *International Journal of Accounting and Economics Studies*, 3(1), 63-68.
- Pazarçeviren, S. Y. (2005), Adli Muhasebecilik Mesleği *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 1,(2), 1-19.
- Ramaswamy, V. (2007).New Frontiers: Training ForensicAccountantswithintheAccounting Program. *Journal of CollegeTeaching& Learning*, 4,(9), 31–38.
- Sharkansky, I. (1991). The Development of StateAudit, StateAuditandAccountability, State of IsraelComptroller’s Office, Jerusalem.



## ARAŞTIRMA MAKALESİ

### TFRS'NİN İŞLETME SERMAYESİ GÖSTERGELERİNE ETKİSİ: İMALAT SEKTÖRÜ ÖRNEĞİ

#### *THE IMPACT OF TFRS ON WORKING CAPITAL INDICATORS: EXAMPLE OF MANUFACTURING INDUSTRY*

Dr. Öğr. Üyesi Tuğçe UZUN KOCAMIŞ\*  
Dr. Yusuf KALDIRIM\*\*

#### ÖZ

Çalışmanın amacı TFRS öncesi (1997-2003) ve TFRS sonrası (2005-2018) dönemler arasında, Borsa İstanbul'da işlem gören imalat sektöründeki işletmelerin işletme sermayesi göstergelerinde farklılık olup olmadığını araştırmaktır. Çalışmanın örneklemini 1997-2018 yılları arasında Borsa İstanbul'da imalat sektöründe işlem gören 109 işletme oluşturmaktadır. Çalışmada Kolmogorov-Smirnov testi kullanılarak verilerin normallik sınaması yapılmış, Wilcoxon Signed Ranks testi ve t testi kullanılarak araştırma hipotezinin geçerliliği test edilmiştir. Araştırmanın bulguları, işletme sermayesi düzeyi, stok devir süresi, borç devir süresi, cari oran ve asit-test oranında, TFRS öncesi ve TFRS sonrası dönemler arasında anlamlı farklılık olduğunu ortaya koymuştur. Örneklemdaki işletmelerde TFRS öncesi ve TFRS sonrası dönemler arasındaki işletme sermayesi göstergelerindeki değişimde standartlar farklı işletmelerde farklı düzeyde etkili olabilir.

**Anahtar Sözcükler:** TFRS İşletme Sermayesi, İşletme Sermayesi Düzeyi, Cari Oran, Asit-Test Oranı, Alacak Devir Süresi, Borç Devir Süresi, Stok Devir Süresi.

#### ABSTRACT

The purpose of this study is to investigate whether there is a difference in the working capital indicators of the companies in the manufacturing sector traded on Borsa Istanbul between the periods before TFRS (1997-2003) and

\* İstanbul Üniversitesi, [tugce.uzun@istanbul.edu.tr](mailto:tugce.uzun@istanbul.edu.tr), ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7769-2621>

\*\* Milli Eğitim Bakanlığı, [yusufkaldirim54@hotmail.com](mailto:yusufkaldirim54@hotmail.com), ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9725-7069>